

МЕТОДОЛОГІЯ, ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

УДК 351.002.9
DOI 10.36030/2310-2837-4(99)-2020-5-12

ВИЗНАЧЕННЯ ТА РОЗВИТОК ЗАГАЛЬНОМЕТОДОЛОГІЧНИХ КОНЦЕПТІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У ДОСЛІДЖЕННЯХ УКРАЇНСЬКИХ ВЧЕНИХ

В. Д. Бакуменко,
*Харківський національний технічний університет сільського
господарства імені Петра Василенка*

Мета статті – визначення загальних методологічних ідей (концептів), що творять сенс науки державного управління. У статті виділено 10 таких концептів. Перший концепт – це системність розвитку методології, другий – об'єктивізація управління, третій – формування професійної національної мови, четвертий – креативність управління, п'ятий – забезпечення самоорганізаційної спроможності, шостий – забезпечення стабільності державного управління, сьомий – адекватна реакція на суспільні трансформації, восьмий – експертно-аналітичне забезпечення досліджень, дев'ятий – наукометричний, десятий – трансформація у сферу публічного управління. Обґрунтовано, що реалізація цих концептів дає змогу розвивати науку державного управління на засадах системності, об'єктивності, стабільності, креативності, пріоритетності, перспективності, самоорганізаційної спроможності, експертної обґрунтованості, наукометричності, контрольованості, утвердження національної професійної мови, трансформації у світове наукове поле.

Ключові слова: визначення; державне управління; загальнометодологічні концепти; розвиток; українські вчені.

DEFINITION AND DEVELOPMENT OF GENERAL-METHODOLOGICAL CONCEPTS OF PUBLIC ADMINISTRATION IN THE RESEARCH OF UKRAINIAN SCIENTISTS

V. D. Bakumenko,
Kharkiv National Technical University of Rural Development farm named after Petro Vasylenko

The purpose of this article was to define general methodological ideas (concepts) that make sense of the science of public administration. We have identified ten such concepts. The first concept is the systematic development of the methodology. The second concept is the objectification of management. The third concept is the formation of a professional national language. The fourth concept is the creativity of management. The fifth concept is to ensure self-organization. The sixth concept is to ensure the stability of public administration. The seventh concept is an adequate response to social transformations. The eighth concept is expert and analytical support of research. The ninth concept is scientometric. The tenth concept is transformational into the sphere of public administration. The implementation of these concepts allows developing the science of public administration based on system, objectivity, stability, creativity, priority, perspective, self-organization, expert validity, scientometrics, controllability, approval of the national professional language, transformation into the world scientific field.

Keywords: definition; public administration; general methodological concepts; development; Ukrainian scientists.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. В Україні після здобуття незалежності певний період формувалася нова система державної влади, що функціонально охоплювала державне управління та місцеве самоврядування. Важливою подією в цей період було прийняття у 1996 р. Конституції України, яка законодавчо закріпила чинну систему влади. Водночас термін «публічне управління» тоді погано сприймався вітчизняними державотворцями і не знайшов відображення в законодавстві. Саме тому у 1997 р. постановою уряду отримала

легітимізацію галузь науки державного управління і лише завдяки вибору євроінтеграційного шляху розвитку та врахуванню світових традицій через 20 років у 2016 р. в Україні була легітимізована в новій редакції Закону України «Про державну службу» сфера публічного управління та адміністрування. Це не означає, що наука державного управління не розвивалася в Україні з перших днів її незалежного існування. Просто за традицією СРСР ця наука творилася переважно правознавцями в напрямі конституційного та адміністративного права. Зокрема, ґрунтовні дослідження здійснювали відомі українські вчені

© Бакуменко В. Д., 2020

В. Авер'янов, О. Андрійко, О. Бандурко, Н. Нижник, В. Погорілко, В. Цветков, Ю. Шемшученко та багато інших (Шемшученко, 2019).

Фактично протягом періоду існування незалежної Української держави здійснювалися не тільки наукові розвідки з державного управління а й відбувався розвиток відповідного методологічного забезпечення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій за проблематикою та визначення невирішених раніше частин загальної проблеми. Численним питанням та вирішенню проблем розвитку методології науки публічного управління приділено увагу в багатьох публікаціях вітчизняних дослідників (Бакуменко, 2003; Луговий, 2005; Хачатурян, 2005; Телешун, 2008; Руденко, 2010; Черленяк, 2010; Письменний, 2012; Попов, 2015; Червякова, 2015; Родченко, 2018). Водночас для кращого розуміння цього процесу та у зв'язку з відсутністю його усталеної систематизації заслуговують на увагу визначення найбільш суттєвих загальнометодологічних концептів державного управління та аналіз їх розвитку в дослідженнях українських учених.

Формулювання цілей статті. Метою статті є визначення загальнометодологічних концептів державного управління та висвітлення їх розвитку українськими вченими.

Виклад основного матеріалу. Як зазначено у Вікіпедії, концепт – це інноваційна ідея, що містить у собі творчий сенс (Концепт, Вікіпедія). Виходячи з цього та шляхом аналізу чинного наукового доробку нами визначені загальнометодологічні концепти державного управління, тобто інноваційні ідеї розвитку загальнометодологічних досліджень державного управління, які отримали розвиток у наукових розвідках українських вчених у період від легітимізації науки державного управління в Україні (1997 р.) до цього часу. Оскільки таких досліджень багато, то в статті зосереджується увага на найбільш ґрунтовних з них за обсягом та новизною представлених результатів. Розглянемо 10 загальних методологічних концептів, які є сенсом науки державного управління.

1. Концепт системного розвитку методології державного управління. Цей концепт був досить повно сформульований у статті В. Бакуменка, В. Князева, Ю. Сурміна як реакція на потребу в якісній модернізації методології управління державою передусім для «забезпечення євроінтеграційних процесів, прискорення її входження в інформаційну цивілізацію, проведення адміністративної та політичної реформ суспільства» (Бакуменко, Князев, Сурмін, 2003, с. 11–27).

Автори цієї роботи виходять з позиції, що методологію державного управління не слід зводити лише до методів управління, під якими «маються на увазі способи та прийоми аналізу й оцінки управлінських ситуацій, використання правових і організаційних форм, впливу на свідомість і поведінку людей в керованих суспільних процесах, відносинах і зв'язках» (Атаманчук, 1997, с. 174).

Методологія державного управління за такого підходу являє собою складну систему категорій, принципів, норм, цінностей, парадигм, концепцій, теорій і самих методів, яка забезпечує пізнавальну і практичну діяльність. У статті В. Бакуменка, В. Князева, Ю. Сурміна систематизовані чинники впливу на її розвиток; окреслене проблемне поле; виділені основні тенденції розвитку методів державного управління, які охоплюють методи як пізнавальної діяльності, так і оцінювання і практичної діяльності; визначені важливі напрями методологічних досліджень; наголошено на необхідності «перетворення державного управління в соціоінженерну науку, що органічно поєднує методологію наукового пізнання з методологією практичного управління державою» (Бакуменко, Князев, Сурмін, 2003, с. 11–27).

Проблемам системного розвитку методології державного управління, зокрема філософського, світоглядного та методологічного характеру, присвячена колективна монографія (Державне управління, 2003, 320 с.).

Державне управління – це різновид суспільної діяльності. Будь-яка діяльність складається з основної (відповідно до її місії), забезпечувальної (матеріально-технічні, інформаційні, людські та інші ресурси) й управлінської (менеджмент) і спрямована на реалізацію певних функцій. Останні потребують різноманітного методологічного забезпечення. Наприклад, для управлінської функції характерне застосування методології планування (включаючи передбачення, прогнозування), організації, мотивації, контролю, прийняття управлінських рішень та комунікації. Особливістю загальнометодологічного забезпечення є те, що воно поширюється на різні об'єкти дослідження.

Концепт системного розвитку методології державного управління фактично є основоположним. Далі розглянемо інші загальнометодологічні концепти, які за сенсом більше розкривають сутність першого з виділених нами.

2. Концепт об'єктивізації державного управління. Цей концепт отримав розвиток у монографії В. Лугового, В. Князева, В. Бакуменка шляхом виокремлення та систематизації значної кількості

ті закономірностей та принципів, справедливих для державного управління (Луговий, Князєв, Бакуменко 2005, с. 7–21). З огляду на це були виділені об'єктивні чинники впливу на таку діяльність, а отже, наголошено на необхідності їх обов'язкового врахування в державно-управлінській діяльності. Завдяки цьому має забезпечуватися вирішення проблеми об'єктивізації державно-управлінської діяльності. До вирішення відповідної проблеми дослідники також зверталися в деяких роботах (Тронь, 1995; Конституція України, 1998).

3. *Концепт формування професійної мови з державного управління.* Вказаний концепт отримав розвиток переважно шляхом розроблення низки словників-довідників (з державного управління; методології державного управління; системного аналізу проблем державного управління; управління суспільним розвитком; місцевого самоврядування та ін.), енциклопедичних словників (з державного управління; з історії, теорії і практики європейської та євроатлантичної інтеграції України), енциклопедії державного управління у восьми томах та базового підручника у двох томах з державного управління (Державне управління, 2012; 2013).

4. *Концепт креативності управління.* Творча, новаторська діяльність у державному управлінні проявляється насамперед шляхом використання як нестандартних ідей, підходів, моделей, структур, методів, механізмів їх реалізації, так і стандартних методологічних засобів, але за незвичних умов. У будь-якому разі це відбувається в процесі планування або здійснення діяльності державного управління. Тому логічним є пошук нестандартних рішень саме в підходах та моделях державного управління як виду суспільної діяльності. Саме такий шлях запропоновано в монографії (Бакуменко, Кравченко, Руденко, 2013), де ці методологічні засоби орієнтовані на вирішення поширених завдань державного управління з наданням йому креативного характеру, зокрема ті, що базуються на використанні діяльнісного та морфологічного підходів.

Щодо креативності на особливу увагу заслуговують дослідження з інноватизації державного управління в Україні. Таких досліджень уже чимало. Одним з перших з них в Україні була монографія Х. Хачатуряна (2005). Ґрунтовне дослідження за цією тематикою також містить дисертація С. Попова (2015).

5. *Концепт забезпечення самоорганізаційної спроможності в державному управлінні.* Самоорганізація соціальних систем безпосередньо

пов'язана з циклами управління ними. Процес циклу управління є повторюваним (цикли змінюються один за одним), безперервним (завершується один і починається інший цикл), стійким (схема циклу управління не змінюється), необхідним (немає іншого способу цілеспрямованого управління в соціальних системах), тобто має всі ознаки закономірності. Ця закономірність фактично визначає синергетику соціального управління.

Одна з перших робіт за цією тематикою була присвячена застосуванню синергетичних засад державного управління в умовах реформ (Синергетичні засади, 2007).

У ґрунтовному теоретичному дослідженні «Синергетичні моделі оптимізації системи державного управління» акцентовано увагу на можливості покращання державного управління шляхом застосування положень теорії самоорганізації, зокрема стосовно стратегічних циклів. Для цього запропоновано авторську синергетико-рефлексивну модель (Черленяк, 2010).

Пізніше І. Письменним була захищена докторська дисертація, присвячена синергетичному потенціалу публічного управління в умовах суспільних трансформацій (Письменний, 2012).

У монографії О. Червякової запропоновані підходи до трактування процесів самоорганізації в державному управлінні як упорядкування динамічного хаосу, який є наслідком безперервного виконання безлічі циклів управління в суб'єкт-об'єктних відносинах, а також до аналізу таких процесів шляхом виявлення найбільш загальних чинників впливу на них. Обидва підходи отримали розвиток шляхом запровадження в науковий обіг чинника самоорганізаційної здатності до розвитку та його врахування в процесах управління (Червякова, 2015).

Заслуговує на увагу також дослідження розвитку механізмів самовпорядкування в системі державного управління (Родченко, 2018), у якому виділено 2 основних підходи до подолання початкової невпорядкованості в системі державного управління, перший з яких пов'язаний з процесом функціонування, а другий – з її стабільним поступовим розвитком. Здійснено огляд та аналіз різних механізмів самовпорядкування і сформовано сучасну парадигму їх розвитку в системі державного управління України.

6. *Концепт забезпечення стабільності державного управління.* У роботі В. Лугового, В. Князєва, В. Бакуменка було визначено стабілізаційний чинник взаємозв'язку рівнів суспільного управління, серед яких свідомісний, політичний, економічний, соціальний, культурний.

Наголошено на тому, що врахування цього чинника шляхом збалансування зазначених рівнів управління є необхідною умовою розвитку будь-якої держави (Луговий, Князєв, Бакуменко, 2005). Цей чинник був покладений в основу ґрунтовного дослідження, в якому розкрито зміст кожного із зазначених стабілізаційних чинників та їх взаємозв'язків, що в сукупності забезпечують стабільність системи державного управління (Руденко, 2010). Доведено, що формування умов та механізмів забезпечення суспільної стабільності, зокрема шляхом відповідного державного управління, є важливим та актуальним завданням науки державного управління в сучасній Україні.

7. *Концепт впливу суспільних трансформацій на завдання науки державного управління.* Державне управління в умовах суспільних трансформацій є не тільки актуальною науковою, а й практичною проблемою. В цьому контексті значний інтерес становить робота відомого українського вченого В. Гейця, в якій розглядається контекст змін публічного управління в умовах світової кризи системного характеру, зокрема реформи в публічних службах і, відповідно, в публічному управлінні, спричинених змінами технологічних та економічних парадигм і тривалими економічними хвилями (Гець, 2011).

За матеріалами робіт (Бакуменко, Червякова, 2012; Червякова, 2015) можна сформулювати низку завдань науки державного управління, що впливають з реагування на суспільні трансформації, зокрема:

- виділення та передбачення можливих шляхів трансформації вітчизняної моделі державного управління з урахуванням того, що євроінтеграційному спрямуванню України найбільше відповідає зміна моделі публічного управління з консервативної на креативну, яка оперативіно реагує на зміни у світі та в суспільстві;

- підвищення рівня різноманіття публічного управління шляхом підвищення ефективності суб'єктів управління завдяки добору та професійного розвитку управлінських кадрів, вдосконалення підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації публічних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування на фоні безперервного ефективного наукового супроводу процесів публічного розвитку;

- забезпечення підвищення самоорганізаційної спроможності публічного управління, тобто можливості забезпечення кращого варіанта управління в умовах, що склалися в суспільстві (у сфері, галузі, на певних територіях і у відносинах);

- випереджальне управління з постановки цілей розвитку, формування засад публічної політики, механізмів її реалізації в усіх напрямках суспільної діяльності, передбачення та прогнозування відповідних напрямів, завдань, технологій та необхідних ресурсів;

- підвищення ролі публічних служб як інформаційно-комунікативних елементів між державною владою та суспільством; пошук найбільш ефективних підходів та засобів мотивації публічно-управлінської праці, зокрема на рівнях політичного та адміністративного управління, в системах публічної служби;

- інтенсивний науковий супровід подальшого розвитку інформатизації системи та окремих складових державного управління;

- широке впровадження державно-управлінських інновацій в усі сфери, галузі, види суспільної діяльності; збалансованість публічного управління та налагодження ефективного взаємозв'язку з населенням.

8. *Концепт експертно-аналітичного забезпечення досліджень з державного управління.* Цей концепт спрямований на досягнення достовірності наукових досліджень, по-перше, шляхом залучення до їх оцінювання експертів-практиків державного управління; по-друге, через залучення таких фахівців безпосередньо до участі в них, наприклад при розробці форсайтів, SWOT-аналізу, виявлення пріоритетних завдань і напрямів тощо. Як приклад можна звернутися до роботи (Експертна аналітика, 2019). На стадії підготовки до видання перебувають ще 2 роботи цього авторського колективу, в яких висвітлюється експертна аналітика державного управління за напрямками інновацізації, системної організації та взаємодії, самоорганізації та самовпорядкування.

Безумовно, заслуговує на особливу увагу високопрофесійне здійснення політичної аналітики в державному управлінні в колективній праці (Політична аналітика, 2008).

9. *Концепт наукометрії досліджень з державного управління.* Цей концепт стосовно наукометрії дисертацій з державного управління за чинними паспортами спеціальностей ґрунтовно висвітлений у статті В. Бакуменка (2020), в якій проведено аналіз таких досліджень за 2015–2019 рр., а також детально висвітлено історію наукометричного доробку з цього питання.

10. *Концепт трансформації сфери державного управління у сферу публічного управління та адміністрування.* Така трансформація не викликала особливих проблем у науковців з державного управління, тим більше, що поки що захисти

дисертацій відбуваються за чинними паспортами спеціальностей державного управління. В основному вона проявилася у затвердженні освітніх стандартів для магістрів та бакалаврів за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування», в розробці численних освітніх програм за нею та у висвітленні бачення базової системи відповідних знань (Бакуменко, 2019; Публічне управління та адміністрування). Триває формування професійної української мови з публічного управління, що знаходить відображення у термінологічних словниках (Публічне управління, 2018; Публічне управління та адміністрування, 2016).

Заслужують також на увагу видання з розвитку публічного управління в Україні (Розвиток публічного управління, 2018) та з висвітлення особливостей публічного управління (Особливості публічного управління, 2016).

Список використаних джерел

- Шемшученко Ю. С. Академічні наукові школи в галузі державознавства і правознавства. До 70-річчя від часу заснування Ін-ту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. *Вісн. НАН України*, 2019. № 4. С. 83–92.
- Концепт. *Вікіпедія*. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%86%D0%B5%D0%BF%D1%82>
- Бакуменко В., Князев В., Сурмін Ю. *Методологія державного управління: проблеми становлення та подальшого розвитку*. *Вісн. УАДУ*. 2003. № 2. С. 11–27.
- Атаманчук Г. В. *Теория государственного управления*. Курс лекций. М. : Юрид. лит., 1997. 400 с.
- Державне управління: філософські, світоглядні та методологічні проблеми : монографія / кол. авт. ; за ред. В. М. Князева. Київ : НАДУ; Міленіум, 2003. 320 с.
- Луговий В. І., Князев В. М., Бакуменко В. Д. *Закономірності, принципи та фактори вибору у науковому пізнанні процесів державотворення. Державне управління в Україні: реалії та перспективи* : зб. наук. пр. Київ : НАДУ, 2005. С. 7–21.
- Тронь В. П. *Стратегія прориву* : монографія. Київ : УАДУ, 1995. С. 17, 111, 112, 136, 206.
- Конституція України – Основний Закон суспільства, держави, людини : наук.-метод. рек. / кол. авт. ; під кер. проф. І. Ф. Надольного. Київ : УАДУ, 1998. С. 11–43.
- Державне управління : підручник : у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. Київ ; Дніпропетровськ : НАДУ, 2012. Т. 1. 564 с.
- Державне управління : підручник : у 2 т. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. Київ ; Дніпропетровськ : НАДУ, 2013. Т. 2. 324 с.

Висновки та перспективи подальших досліджень. У статті наведено авторське бачення щодо визначення та розвитку загальнометодологічних концептів державного управління у дослідженнях українських учених, які фактично забезпечують творення сенсів формування вітчизняної науки державного і публічного управління на засадах системності, об'єктивності, стабільності, креативності, пріоритетності, перспективності, самоорганізаційної спроможності, експертної обґрунтованості, наукометричності, контролюваності, утвердження національної професійної мови, трансформації у світове наукове поле. Така сукупність творчих сенсів зумовлює важливість наведених загальнометодологічних концептів державного управління й має привернути більшу увагу українських дослідників, насамперед наукової молоді, як до розглянутих, так і до інших таких концептів.

References

- Shemshuchenko, Yu. S. (2019). *Akademichni naukovi shkoly v haluzi derzhavoznavstva i pravoznavstva. Do 70-richchia vid chasu zasnivannia Instytutu derzhavy i prava im. V. M. Koretskoho NAN Ukrainy* [Academic schools in political science and jurisprudence. To the 70th anniversary of the founding of the V. M. Koretsky Institute of State and Law]. *Visn. NAN Ukrainy*. № 4. P. 83–92 [in Ukrainian].
- Kontsept. *Wikipediia*. Retrieved from: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%86%D0%B5%D0%BF%D1%82>
- Bakumenko, V., Kniaziev, V., Surmin, Yu. (2003). *Metodolohiia derzhavnoho upravlinnia: problemy stanovlennia ta podalshoho rozvytku* [Public administration methodology: problems of formation and further development]. *Visn. UADU*. № 2. P. 11–27 [in Ukrainian].
- Atamanchuk, H. V. (1997). *Teoriia hosudarstvennoho upravleniia. Kurs lektsyi* [Theory of public administration]. M. : Yuryd. lyt. P. 174 [in Russian].
- Derzhavne upravlinnia: filosofski, svitohliadni ta metodolohichni problemy [Public administration: philosophical, ideological and methodological problems] : monohrafiia / kol. avt.; za red. V. M. Kniazieva. Kyiv : NADU ; Milenium, 2003. 320 p. [in Ukrainian].
- Luhovyi, V. I., Kniaziev, V. M., Bakumenko, V. D. (2005). *Zakonomirnosti, pryntsyipy ta faktory vyboru u naukovomu piznanni protsesiv derzhavotvorennia* [Regularities, principles and factors of choice in scientific knowledge of state-building processes]. *Derzhavne upravlinnia v Ukraini: realii ta perspektyvy* : zb. nauk. pr. Kyiv : NADU. P. 7–21 [in Ukrainian].
- Tron, V. P. (1995). *Stratehiia proryvu* [Breakthrough strategy] : monohrafiia. Kyiv : UADU. P. 17, 111, 112, 136, 206 [in Ukrainian].
- Konstytutsiia Ukrainy – Osnovnyi Zakon suspilstva, derzhavy, liudyny: naukovo-metodychni rekomendatsii

- Бакуменко В. Д., Кравченко С. О., Руденко О. М. Підходи та моделі креативного державного управління : монографія. Київ : АМУ, 2013. 325 с.
- Хачатурян Х.В. Інновації в державному управлінні : монографія. Київ : НАДУ, 2005. 252 с.
- Попов С. А. Нововведення в системі органів публічної влади: стратегічний підхід : дис. ... д-ра наук з держ. упр. : 25.00.02 / Акад. муніцип. упр. Київ, 2015. 360 с.
- Синергетичні засади державного управління в умовах реформ : монографія / С. М. Серьогін та ін. Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2007. 194 с.
- Черленяк І. І. Синергетичні моделі оптимізації системи державного управління : монографія. Ужгород : Ліра, 2010. 656 с.
- Письменний І. В. Синергетичний потенціал публічного управління в умовах суспільних трансформацій : монографія. Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2012. 271 с.
- Червякова О. В. Механізми трансформації державного управління в умовах суспільних змін : монографія. Київ : ТОВ «НВП» «Інтерсервіс», 2015. С. 109–112; 121–126.
- Родченко І. Ю. Розвиток механізмів самовпорядкування в системі державного управління : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 / Міжрегіон. акад. упр. персоналом. Київ, 2018. 21 с.
- Руденко О. М. Теорія суспільної стабільності в державному управлінні : монографія. Київ : НАКККіМ, 2010. 304 с.
- Гесць В. М. Державне управління в умовах світової кризи системного характеру: контекст змін. *Вісн. публ. служби України*. 2011. № 2. С. 30–43.
- Бакуменко В. Д., Червякова О. В. Виділення та характеристика загальних трансформаційних тенденцій державного управління в умовах суспільних змін. *Наукові розвідки з публічного та муніципального управління*. 2012. № 2 (4). С. 5–12.
- Експертна аналітика розвитку механізмів публічного управління: випереджаюче управління, регіональний форсайт, приріст знань : монографія / за заг. ред. В. Д. Бакуменка, О. О. Красноручького. Харків : ООО «Діса Плюс», 2019. 138 с.
- Політична аналітика в системі публічного управління / Телешун С. О. та ін. Київ : НАДУ, 2008. 284 с.
- Бакуменко В. Д. Тенденції дисертаційних досліджень з державного управління у 2015–2019 роках. *Публічне управління та регіональний розвиток*. 2020. № 6. С. 706–731.
- Бакуменко В. Д., Красноручький О. О., Цедік М. Г. Формування системи базових знань у галузі публічного управління та адміністрування. *Збірник наук. пр. НАДУ*. 2019. Вип. 1. С. 5–11.
- Публічне управління та адміністрування : підручник / уклад. : В. Д. Бакуменко та ін. ; за заг. ред. В. Д. Бакуменка, О. О. Красноручького. Харків : ХНТУСГ, 2019. 270 с.
- Публічне управління : термінологічний словник / уклад. : В. С. Куйбіда та ін. ; за заг. ред. В. С. Куйбіди, М. М. Білинської, О. М. Петроє. Київ : НАДУ, 2018. 224 с.
- [The Constitution of Ukraine – the Basic Law of society, state, hyman: scientific and methodical recommendations] / kol. avt. ; pid ker. prof. I. F. Nadolnoho. Kyiv : UADU, 1998. P. 11–43 [in Ukrainian].
- Derzhavne upravlinnia [Public administration] : pidruchnyk : u 2 t. / Nats. akad. derzh. upr. pry Prezydentovi Ukrainy ; red. kol. : Yu. V. Kovbasiuk (holova); K. O. Vashchenko, Yu. P. Surmin ta in. Kyiv ; Dnipropetrovsk : NADU, 2012. T. 1. 564 p. [in Ukrainian].
- Derzhavne upravlinnia [Public administration] : pidruchnyk : u 2 t. Nats. akad. derzh. upr. pry Prezydentovi Ukrainy ; red. kol. : Yu. V. Kovbasiuk (holova); K. O. Vashchenko, Yu. P. Surmin ta in. Kyiv ; Dnipropetrovsk : NADU, 2013. T. 2. 324 p. [in Ukrainian].
- Bakumenko, V. D., Kravchenko, S. O., Rudenko, O. M. (2013). Pidkhody ta modeli kreatyvnoho derzhavnoho upravlinnia [Approaches and models of creative public administration]: monohrafiia. Kyiv : AMU. 325 p. [in Ukrainian].
- Khachaturian, Kh. V. (2005). Innovatsii v derzhavnomu upravlinni [Innovations of public administration] : monohrafiia. Kyiv : NADU. 252 p. [in Ukrainian].
- Popov S. A. (2015) Novovvedennia v systemi orhaniv publichnoi vlady: stratehichniy pidkhid [Innovations in public authorities system: a strategic approach]. *Dysetatsiia d-ra nauk z derzh. upr.* : 25.00.02 / Akad. munit-syp. upr., Kyiv. 360 p. [in Ukrainian].
- Synerhetychni zasady derzhavnoho upravlinnia v umovakh reform [Synergetic principles of public administration in the context of reforms] : monohrafiia / S. M. Serohin ta in. Dnipropetrovsk : DRIDU NADU, 2007. 194 p. [in Ukrainian].
- Cherleniak, I. I. (2010). Synerhetychni modeli optymizatsii systemy derzhavnoho upravlinnia [Synergetic models of public administration system optimization] : monohrafiia. Uzhhorod : Lira. 656 p. [in Ukrainian].
- Pysmennyi, I. V. (2012) Synerhetychni potentsial publichnoho upravlinnia v umovakh suspilnykh transformatsii [Synergetic potential of public administration in social transformations conditions] : monohrafiia. Dnipropetrovsk : DRIDU NADU. 271 p. [in Ukrainian].
- Chervyakova, O. V. (2015). Mekhanizmy transformatsii derzhavnoho upravlinnia v umovakh suspilnykh zmin [Mechanisms of public administration transformation in the conditions of social changes] : monohrafiia. Kyiv : TOV «NVP» «Interservis». P. 109–112; 121–126 [in Ukrainian].
- Rodchenko, I. Yu. (2018). Rozvytok mekhanizmiv samovporiadkuvannia v systemi derzhavnoho upravlinnia : avtoref. dys. ... kand. nauk z derzh. upr. : 25.00.02 / Mizhrehion. Akad. upr. personalom. Kyiv. 21 p. [in Ukrainian].
- Rudenko, O. M. (2010). Teoriia suspilnoi stabilnosti v derzhavnomu upravlinni [The theory of social stability in public administration] : monohrafiia. Kyiv : NAKKKiM. 304 p. [in Ukrainian].
- Heiets, V. M. (2011) Derzhavne upravlinnia v umovakh svitovoi kryzy systemnoho kharakteru : kontekst zmin [Public administration in a global crisis of a systemic nature: the context of change]. *Visnyk Publichnoi sluzhby Ukrainy*. № 2. P. 30–43.

- Публічне управління та адміністрування : слов.-довід. / уклад. : О. М. Руденко та ін. Київ : Кондор, 2016. 178 с.
- Розвиток публічного управління в Україні: теоретичні, методологічні та практичні аспекти : монографія / кол. авт. : В. Г. Горник та ін., за ред. В. Г. Горника, С. О. Кравченка. Київ : УкрСІЧ, 2018. 354 с.
- Особливості публічного управління : навч. посіб. / В. Д. Бакуменко, І. С. Бондар, В. Г. Горник, В. В. Шпачук. Київ : Ліра-К, 2016. 166 с.
- Bakumenko, V. D., Chervyakova, O. V. (2012). Vydilennia ta kharakterystyka zahalnykh transformatsiinykh tendentsii derzhavnoho upravlinnia v umovakh suspilnykh zmin [Isolation and characterization of general transformational tendencies of public administration in the conditions of social changes] *Naukovi rozvidky z publichnoho ta munitsypalnoho upravlinnia*. 2012. № 2 (4). P. 5–12 [in Ukrainian].
- Ekspertna analityka rozvytku mekhanizmiv publichnoho upravlinnia: vyperedzhaiuche upravlinnia, rehionalnyi forsait, pryrist znan [Expert analysis of public administration development mechanisms: advanced management, regional foresight, knowledge growth] : monohrafiia / za zah. red. V. D. Bakumenka, O. O. Krasnorutskoho. Kharkiv : ООО «Dysa Plius», 2019. 138 p. [in Ukrainian].
- Teleshun, S. O., Somin, S. V., Tytarenko, O. R., Reiterovych I. V., Vyrovyi, S. I. (2008). Politychna analityka v systemi publichnoho upravlinnia [Political analytic in public administration system]. Kyiv : NADU. 284 p. [in Ukrainian].
- Bakumenko, V. D. (2020). Tendentsii dysertatsiinykh doslidzhen z derzhavnoho upravlinnia u 2015 [Trends in public administration thesis in 2015–2019 rokakh]. *Publichne upravlinnia ta rehionalnyi rozvytok*. № 6. P. 706–731 [in Ukrainian].
- Bakumenko, V. D., Krasnorutskyyi, O. O., Tsedik, M. H. (2019). Formuvannia systemy bazovykh znan u haluzi publichnoho upravlinnia ta administruvannia [Formation of basic knowledge system in public administration] : zbirnyk nauk. pr. NADU. Is. 1. P. 5–11 [in Ukrainian].
- Publichne upravlinnia ta administruvannia [Public administration and management] : pidruchnyk / uklad. V. D. Bakumenko, O. O. Krasnorutskyyi, O. S. Bielousova, O. V. Dudnyk ta in. ; za zah. red. V. D. Bakumenka, O. O. Krasnorutskoho. Kharkiv : KhNTUSH. 270 p. [in Ukrainian].
- Publichne upravlinnia : terminolohichnyi slovnyk (2018) [Public administration] / uklad. : V. S. Kuibida, M. M. Bilynska, O. M. Petroie ta in. ; za zah. red. V. S. Kuibidy, M. M. Bilynskoï, O. M. Petroie. Kyiv : NADU. 224 p. [in Ukrainian].
- Publichne upravlinnia ta administruvannia : slovnyk-dovidnyk (2016) [Public administration and management] / ukladachi : O. M. Rudenko, O. V. Shershnova, V. D. Bakumenko, N. V. Filipova, N. V. Tkalenko. Kyiv : Kondor. 178 p. [in Ukrainian].
- Rozvytok publichnoho upravlinnia v Ukraini : teoretychni, metodolohichni ta praktychni aspekty (2018) [Development of public administration in Ukraine: theoretical, methodological and practical aspects] : monohrafiia / kol. avt. : V. H. Hornyk, S. O. Kravchenko, V. D. Bakumenko ta in. ; za red. V. H. Hornyka, S. O. Kravchenka. Kyiv : UkrSICH. 354 p. [in Ukrainian].
- Osoblyvosti publichnoho upravlinnia (2016) [Peculiarities of public administration] : navchalnyi posibnyk / V. D. Bakumenko, I. S. Bondar, V. H. Hornyk, V. V. Shpachuk. Kyiv : Lira-K. 166 p. [in Ukrainian].

Бакуменко Валерій Данилович,

доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри організації виробництва, бізнесу та менеджменту,
Харківський національний технічний університет сільськогосподарства імені Петра Василенка,
61002, Україна, м. Харків, вул. Алчевських, 44

Цитування: Бакуменко В. Д. Визначення та розвиток загальнометодологічних концептів державного управління у дослідженнях українських вчених. *Вісн. НАДУ. Серія «Державне управління»*. 2020. № 4 (99). С. 5–12.

Стаття надійшла: 09.11.2020

Схвалено до друку: 16.12.2020

Bakumenko, Valery D.,

Doctor of Science in Public Administration, Professor, Professor of Department of Organization of Production, Business and Management,
Kharkiv National Technical University of Rural Development
farm named after Petro Vasylenko,
44, Alchevsky St., Kharkiv, 61002, Ukraine
E-mail: vdb45@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0001-7292-637X>

Citation: Bakumenko, V. D. (2020). Vyznachennia ta rozvytok zahalnometodolohichnykh kontseptiv derzhavnoho upravlinnia u doslidzhenniakh ukrainskykh vchenykh. [Definition and development of general-methodological concepts of public administration in the research of ukrainian scientists]. *Bulletin of the NAPA. Series «Public Administration»*. Is. 4 (99). P. 5–12 [in Ukrainian].

Article arrived: 09.11.2020

Accepted: 16.12.2020